

EL LLENGUATGE

Cabussar

Es nostres diccionaris d'equivalències proposen diverses solucions per a la traducció al català del verb del castellà «bucear» i del seu derivat «buceador», entre els quals no manquen les formes *bussar* i *bussador*, que hom tant pot creure que són derivats de *bus* com que provenen de *capbussar*, per afèresi o supressió de la seva síl·laba inicial. Però no sembla pas que cap d'aquestes explicacions amb què es vulgui justificar la bondat del verb *bussar* (i, per tant, del seu derivat *bussador*) sigui vàlida. Cal recórrer, per tant, o bé al verb *cabussar* (o a la seva variant format *capbussar*) i als seus derivats *cabussador* i *cabussador*, que són les formes més genuïnes, tal com estableix la Gran Enciclopèdia Catalana, o bé a les formes que proposa Moll al seu diccionari d'equivalències, *bussejar* i *bussejador*, relacionades amb *bus* però procedents del castellà, tal com indica Coromines, el qual també assenyala que *bus té*, de fet, la mateixa procedència.

Contra el que hom es podria sentir fàcilment temptat a creure, doncs, *cabussar* o *capbussar* no tenen cap relació etimològica amb el substantiu *bus*, el qual, com hem dit, és un manlleu modern del castellà, que, al seu torn, sempre segons Coromines, deu el mot al portuguès. És, encara, Coromines qui ens forneix aquest aclariment sobre l'origen del verb *capbussar* o *cabussar*: «La forma general i antiga en la llengua és *cabussar*, i més encara *acabussar*, derivada de *cap* amb el sufix *ussar*, si bé avui s'hi ha tornat a introduir la *-p* de *cap*, com si la llengua ho hagués analitzat falsament a tall de compost d'aquest mot, del qual és un simple derivat». El sentit primitiu i més propi d'aquest verb, que és l'únic que li reconeix el Fabra (relacionat amb

l'aigua) és «enfossar (o enfonsar-se, en l'ús pronominal) de cap dins d'aigua», i equival, per tant, al verb castellà «zambullir». Però l'habilitació d'un mot ja existent en la llengua per a l'expressió d'un significat nou, molt afí al que ja tenia, és un fet normal. Així, com hem dit, la Gran Enciclopèdia defineix *cabussar* (o *capbussar*) i *cabussador* (o *capbussador*) com uns termes específics del vocabulari esportiu: «En natació i activitats subaquàtiques, enfonsar-se del tot dins l'aigua, davallar al fons de l'aigua» i «Nedador que empra l'escafandre autònom o davalla a pulmó lliure en les immersions subaquàtiques». La mateixa família de mots ens dona també *cabussada*, *cabussó*, *cabussament* i *cabussar*.

Albert Jané